

LA SETMANA

Éramos pocos y... pera remeiar la nostra penuria, després d'haver recorregut les províncies y d'estudiar ab tota calma les necessitats del mercat, ve'l senyor Sol y Ortega y funda un altre partit.

¿Còm se titularà?... Imposa ara la moda les denominacions de bona longituit, y el senyor Sol es home que sab perfectament adaptarse als gustos imperants. Del nou partit que l'exsenador per Guadalajara apadrina se'n dirà, doncs, *Unión Republicana Nacional*. ¿Massa llarg el nom, potser?... Altres partits hi ha que no l'usen més curt, y no obstant y això, viuen, y fan soroll, y avansen y prosperen. No es pas pel cantó de la fe de batisme per aont se perden aquestes coses. Y además, si la moda ho disposa aixís...

Com ja pot suposarse, el primer acte del nou «instrument de salvació» serà una Assamblea general, que's reunirà a Madrid el dia 11 del vinent Febrer, fetxa memorable pera tots els que conserven y estimen les velles tradicions republicanes.

¿Quina serà la missió d'aquesta Assamblea? A títol de curiositat, doncs a nosaltres directament no pot interessarnos gran cosa, anem a explicarho als nostres lectors.

Segons l'argument de la funció, redactat pel propi senyor Sol, l'Assamblea del 11 de Febrer té per objecte:

Establir el plan d'organització nacional del partit;

Acordar el programa comú de govern dels republicans espanyols, qual estrictament compliment s'estimi com un compromís d'honor del partit, fins després de proclamar y consolidar la República per medi d'unes Corts constituents;

Y finalment, designar l'autoritat nacional del partit, encarregada de portar a felis terme els dos acords anteriors.

Realizadas aquestes tres operacions, que en veritat no són de les més complicades, l'Assamblea's disoldrà y l'Unió Republicana Nacional serà un fet.

Vinguem, vinguem nous partits.

Quants més serem, més riurem.

Y de lo que's tracta aquí, apart de les actes y negocis que ab tan plausible motiu puguin arregar-se, ¿no es de passar alegre y decorosament el rato?

PIF-PAF

EL JESUITISME

CABO de llegir el llibre d'en Ramón Pérez de Ayala, *A. M. D. G.*, sobre la vida en els col·legis de jesuïtes. Lo millor d'aquest llibre es l'emanació, una certa emanació poderosa de veritat.

Y vetaquí com aquesta novela dona actualitat nova a la vella qüestió de l'ordre jesuític y a la de l'ensenyansa clerical, el primer dels nostres problemes.

Escric a la vora d'un exemplar de la *Vida de San Ignacio de Loyola*, del P. Rivadeneira. Acabo d'obrirlo, distretament, y la pàgina'm mostra el capítol XXII: *De los colegios que tiene la Compañía para enseñar*.

En el fons, les circumstancies en que va esser fundada la Compañía y les circumstancies d'avui són les mateixes. El luteranisme, aleshores, representava lo que avui representa el lliberalisme laic. Ignaci va instituir, ab la seva Orden, una gran càtedra davant el poble que's fugia. Era precis, com avui, suscitar noves generacions de creients, pera oposarles a les generacions contaminades de prop o de lluny per aquell principi del lliure examen, tan fecund, destinat a somoure els fonaments de l'humanitat. Aixís com les lleis castigaven de mort l'heretge, convenia imposar una mort previa al racioni personal, a l'intel·ligència en sí mateixa, pera evitar, segons el dogma, la mort de l'ànima. Aquell mite originari, genesiàc, qui considerava pecaminós l'arbre de la ciencia, la coneixensa del bé y del mal, persistia, lògicament, en l'exaltació històrica d'una religió fonamentada en l'esclavitut de les ànimes.

L'antagonisme, aleshores com avui, se presentava ja entre dues escoles. No resisteixo a la temptació de copiar aquí uns paràgrafs del P. Rivadeneira, ja que, substituint noms, la famosa campanya de 1909 contra les escoles laiques mostra exactament la persistència del vell esperit en aquesta nació inepta pera'l cambi:

«La manera que algunos emperadores tiranos y perseguidores de la santa Iglesia tomaron para destruir y asolar de todo punto la fé de Jesucristo nuestro Señor, fué el pervertir a los niños y criarlos con el odio de Jesucristo; porque de Maximino emperador (que fué una fiera cruel y bestia espantosa, y uno de los más hor-

ribles y sangrientos tiranos que persiguieron la Iglesia de Dios) escribe Eusebio Cesariense, en su *Historia eclesiástica...*, que hizo componer un libro, que llamaron *Los actos de Pilato*, en el cual había mil mentiras y abominables blasfemias contra Jesucristo nuestro Redentor, y mandó que todos los maestros de escuela leyesen aquel libro, y los muchachos le aprendiesen y decorasen, para que, inficionados con esta ponzoña del aborrecimiento y odio de Cristo, persiguiesen a los que le seguían y profesaban su doctrina. Lo mismo han hecho los luteranos en Alemania y los hugonotes en Francia, en nuestro tiempo, para dilatar sus errores y herejías, haciendo componer muchos versos y oraciones elegantes a poetas y oradores doctos, contra el Papa y contra los eclesiásticos y contra las verdades católicas, para que, aprendiéndolas y decorándolas los niños, bebiesen dulcemente la ponzoña, y sin sentir se criasen con ella y con el aborrecimiento de la verdad, y teñidos en lana, no pudiesen perder la color. El almirante Coligny (que como a traidor, alborotador y hereje mataron en Francia), entre los otros medios que tuvo para sembrar en ella la herejía, y con ella la división y perdición de aquel reino, fué uno eficazísimo el poner de su mano, por todas las ciudades que podía, maestros de escuela y maestras de labor tales cuales era el que los ponía, para que enseñasen a los niños y niñas las mentiras y blasfemias de su abominable doctrina, y tenía tanta cuenta con esto, instigándole y atizando el fuego Satanás, como cosa en que le iba tanto, que cierto pone admiración y espanto. Y pues los ministros del demonio velan y trabajan tanto para nuestra perdición, justo es que los ministros de Dios, encendidos de su celo y amor, velen y trabajen para bien de muchos.»

El vostre llibre, Ayala, es la memoria personal d'una joventut. Es la visió d'un d'aquets casals sinistres consagrats a l'apagament de les ànimes, a l'assassinat dels esperits. El qui haja estat somès a consemblant tortura, conserva pera sempre la taca d'aquesta violació. L'home's reptilisa, sepulta sota la carn la flama moribonda de la personalitat pera adaptar-se a la baixesa del medi; abdica, *perinde ac cadaver*, el seu esser en mans de les col·lectivitats de qui reb la norma en cada moment; atormenta les facultats lògiques pera trobar el sofisma secret que cal pera excusar avui lo mateix que anatematiss demà.

Y totes les facultats de l'ànima, igualment pecaminoses, van ofegantse, successivament, en aqueixa perfecta anti-pedagogia. L'intel·ligència es falible, eternament facil a l'error, qui porta al pecat y a l'infèrn; doncs matem l'intel·ligència! El sentiment es perillós, perquè exposa l'ànima a les febles commiseracions, a les compassions ab el pecador, a les flaqueses davant la justícia; doncs matem el sentiment! La voluntat es més perillosa encara, perquè presenta a l'home com a bons y agradables els camins del mal; doncs matem la voluntat!

El jesuitisme es el producte pur d'aquell Renaixement espanyol ont s'ajuntaren l'instint idolàtric dels llatins y l'absolutisme monstruosament unitarista dels hispànics. Així com a Fransa la revivalla clàssica va traduir-se en les fadors del neo-classicisme, a Espanya podria dir-se que va produir un pseudo-classicisme; y en la religió res l'expressa ab més forsa que la Compañía de Jesús.

Si entenem per romanticisme, com jo crec, l'envolada lírica de l'ànima humana, després de la doble emancipació realitzada pel protestantisme y l'Enciclopedia en lo intel·lectual, y per la Revolució en lo polític, el jesuitisme es la fortaleza més poderosa alsada contra els romàntics. Sentimentalisme, lliure-pensament, llibertat, aquets tres topics del romanticisme, són l'enemic de tres testes contra qui actua, desde'l secret de les residencies, la Compañía. Encara avui, l'acció d'alguns intel·lectuals es l'instrument, conscient o no, del jesuitisme, confós a la fi ab el catolicisme.

La falta absoluta de poetes entre els jesuïtes, remarcada en el vostre llibre, Ayala, es el natural producte de la tradició de la Compañía. Poesia implica personalitat, y no abdicació de la persona; creació, y no sumissió a la regla immutabile. Per això l'ordre jesuític ha portat a l'imatgeria y al culte catòlics aquella odiosa plebeisació de gust que comensa ja en les primeres iglesies de la Compañía y s'extén avui a les profanes y sacrílegues simbolisacions de les *entranyes sagrades*, y a tota la baixa oratoria de trona que coneixeu.

En cambi, hi ha en l'història dels jesuïtes la formació d'un concepte de la paraula política, equivalent a un neo-maquielisme, o excusa sofisticada de tots els medis per la suposada bondat del fi. Ben estudiada l'època d'aquella famosa lluita entre jesuïtes y jansenistes (o puritans continentals), arribada al grau suprem sota Lluís XV, en el temps en que la Pompadour y Voltaire encarnaven el primer ovriment de l'esperit modern, y en que la mort sospitosa del Delfí y l'atentat de Damiens contra el rei semblaven un reflecte dels odis florentins o romans, ens donaria la noció elemental de la

política futura en que s'havien d'inspirar aquells eclesiàstics apòstates que foren Fouché y Talleyrand, adequables, com a líquids o com a serpents, a tots els regims...

Avui el jesuitisme té un rival: l'ordre agustiniana. L'ordre agustiniana representa el *res-sellament* definitiu de l'Iglesia espanyola an el règim alfonsí; representa la conquesta pedagògica de la burgesia, com els jesuïtes representen la de l'aristocràcia. Hi ha una secreta batalla de rencunies entre les dues ordres. Els agustins, possessors d'un Reial Siti, l'Escorial, col·laboradors incalificables en l'història colonial filipina, són avui els exaltadors més fidels de tota l'esperitualitat militar y burocràtica del règim vigent, mentres ostenten en les seves revistes la firma de vagues infantes espanyols, com una garantia de bon to, qui's dona categoria de figura d'última moda... ¿Ont ets, recordansa de Luter, agustí revec qui llensares desde Wittenberg el teu crit contra les potestats augustes?

Y a l'entretant, les caixes de les ordres prosperen; llegendes de fabulosos negocis van formantse entorn dels convents-fortaleses. Y en les biblioteques arreconades dormen els vells canons ont se mana, com recorda el P. Rivadeneira, referintse al tercer concili de Constantinopla, «que los clerigos tengan escuelas y que reciban y enseñen en ellas los hijos de los fieles con gran caridad, y que no les pidan ni tomen nada de ellos más de lo que los padres,» de su voluntad y mera gracia, les dieren...»

GABRIEL ALOMAR

El triomf dels farsants

Realment, no hi ha justícia en la terra. Y potser ni en la terra ni en el cel. Aquí teniu el cas de l'explorador mentider Cook, que's burlà de les cinc parts del món fent creure que havia arribat al Pol Nord. La farsa d'en Cook fou descoberta al cap d'algun temps, y ell mateix acabà per confessarla. Però aquesta farsa no li ha fet cap mal, com no sigui el del despreci que li ha caigut a sobre, cosa que als pocavergonyes no els preocupa gens. Y no solament no li ha fet cap mal, sinó que li ha proporcionat beneficis positius. Quan anava per l'Europa y per les Amèriques contant les seves mentides de primera magnitud, un editor li comprà, per la quantitat de 600.000 francs, el relat del seu viatge, en el qual se creia aleshores. Y ara, desacreditat y tot, ha venut a altres editors, per 200.000 francs, un llibre ont confessa y explica la seva impostura. Aquets darrers editors deuen esser tan poca-vergonyes com el mateix Cook. Així y tot, es ben possible que fassin més bon negoci que'l que publicà el primer relat. Perquè'l món es d'aquesta manera, malgrat el progrés, les màquines y la sociologia. Una obra que escrigués un bandoler, sobre el seu art, se vendria més que no pas l'obra del més gran sabi. Per exemple, les Memòries d'en Lerroxx tindrien moltíssim més exit que les de l'Azcarate y en Pau Iglesias.

Aproposit: en Lerroxx està fent ab la de mocraçia y la revolució exactament lo mateix que en Cook ab el Pol Nord. Y diu que li va tan be. Es cert que no té prestigi ni honorabilitat; però d'això, senyors, no se'n tira cap tros a l'olla. En Cook, si no hagués enganyat a la gent ab l'història del Pol, no tindria els 600.000 francs del primer llibre ni els 200.000 del segon. En Lerroxx, si no hagués inventat el cèlebre y ja plomat *pavo republicano*, no s'hauria emancipat, ni's passejaria en automòbil, ni podria dur bitllets de mil a la seva cartera. Y que vagin dient an en Cook *lladre de la gloria* y an en Lerroxx immoral y enganyadorers...

El món, senyors, no es una balansa de justícia, ni una mitja-cana de moral, ni una mesura de bondat. Es més aviat una rifa, ont guanya qui té sort y qui sab fer trampes, o un esport d'empentes, trómpades, travetes y jocs de mans, en el qual surt victoriós sovint aquell que té menos escrupuls y més habilitat.

WIFRED

Encara de l'Assamblea

URANT les sessions de l'Assamblea de l'U. F. N. R. vaig apuntarme una colla d'observacions d'escassa importància, de petites coses, de nimis detalls. Suposava que, de les coses d'importància, ja'n parlarien les eminencies polítiques, els diaris importants, els portaveus de l'opinió. Efectivament, sobre les tasques grosses de

l'Assamblea, *La Veu de Catalunya* hi ha fet una pila d'equilibris elogiant a cops de puny alguns acords y combatent ab manyagueries uns altres acords; *El País* reconeix el triomf de l'esquerra catalana al lograr que la conjunció republicana-socialista reconegui beligerancia al nacionalisme, abans tan combatut per totom; *Espanya Nueva*, altres diaris madrilenys y tota la premsa espanyola en general s'ocupen de la transcendència de l'Assamblea. Tot lo gros, doncs, ja està comentat y discutit.

Dels meus apunts n'aprofito alguns, y llenso al cove la major part, perquè ja resultarien extemporanis.

Vaig convence'm de la necessitat que tenim de depurar el nostre llenguatge, no ja tan sols pera expurgarlo de castellanismes y barbaritats, sinó, además, pera netejarlo de brossa inutil. Alguns oradors, brillants prosistes quina intel·lectualitat no pot negarse, encara usen rutinariament tots els vells clixés de l'oratoria barata...: *els ilustres oradors que m'han precedit en l'ús de la paraula...* ¿Per què no s'ha de dir senzillament: *els que han parlat?* Parlant clar y concís no's perd el temps y no's cansa al public.

Encara s'abusa de la mala costum de mal-gastar temps y paraules demanant indulgència a l'auditori. Tant si es per modestia com pera agafar l'embocadura del discurs, resulta una tonteria. Pera dir clarament y senzillament lo que vol dirse no s'ha de demanar indulgència; ab la mateixa concisió y planesa ab que parlem a un amic podem parlar a un miler, y mai s'ha ocorregut a ningú demanar a un amic que's perdoni si no li sabem dir lo que anem a dirli ab una pulcritud literaria que no es essencial, encara que fora bo usar fins monologant.

A l'Assamblea va manifestarse un estol de jovent que es una esperansa falaguera pera l'esquerra, y que no tardarà en devenir bella realitat. Un assambleista va dirme que li semblava veure en algun jove sobra de pretensions. Jo vaig observarli que's entusiasmes y l'empenta del jovent, als ulls dels generosos, es fe, ardidosa, abnegació, y als ulls dels envejosos es pretensió, vanitat, *pose*. L'assambleista va enrogir y no va respondre.

Y ja he recullit prou notes. Les demés van al cove.

JEPH DE JESPU

Es autèntica?... ¿No ho es? Ens referim a la carta que se suposa escrita per un jefe de l'esquadra, el general Puente, al ministre de Marina, y de la qual ve ocupantse dies hà tota la premsa espanyola.

Primer va assegurar-se que la carta—que no reproduïm, perquè's tracta d'assumpes de disciplina y nosaltres no estem per brocs—era real y verdadera. Després va dirse que era falsa. Més tard se la dongué altre cop com a autèntica...

Total: que portada la qüestió al Tribunal Suprem de Guerra y Marina, el public, com de costum en aquets casos, s'ha quedat a les fosques, y que, pensant en la llei de Jurisdiccions, creiem que lo més convenient pera nosaltres es posarnos a cantar:

*Papeles son papeles,
cartas son cartas,
materies com aquestes
no es bo tocarles.*

Segueix agravantse cada dia més el divorci Soriano-Lerroxx, de que parlavem en el darrer número.

Rebutjada, en principi, pel comte de Romanones la proposició d'en Soriano de reunir un tribunal d'honor parlamentari pera judicar al *caudillo*, el director d'*Espanya Nueva* sosté les seves acusacions, y tan decidit se mostra a persistir en elles, que en un dels darrers números del seu diari hi han sortit aquestes ratlles: «Si la negativa del tribunal d'honor se manté, en la primera sessió de les Corts en Soriano demanarà al president que fassi detenir pels ugiers an en Lerroxx, que es un lladre.»

Entaulada la polèmica en aquet terreny, ¿còm acabarà?

Prenem asiento y esperem.

Dimars a la tarde, mentres a la Cambra de diputats de Fransa s'estava ab tota tranquil·litat discutint el pressupost de l'Interior, un espectador, desde la tribuna que hi ha al damunt de la que ocupa la premsa, disparà dos trets de revolver en direcció al banc del Govern.

Pot suposarse la confusió que en els primers moments va produirse. Un dels dos disparos havia ferit en una cama a M. Mirman, director de l'Assistencia pública.

Detingut l'autor del fet, resultà ser un tal Tizolme, ex-escribà del Jutjat de Bayona y de-

Pedagogia clerical

—Aquí té el meu nen... Es molt dolent... A veure si me l'arregla.
—Deixi'l, deixi'l per mi. «En buenas manas está el pandero.»

clarat cessant anys enrera. Aquet sigué el motiu—la cessantia—que l'ha induït a disparar contra M. Briand, autor, segons opina l'agressor, de la seva desgracia.
Apart de la ferida que, com hem dit, sofrí M. Mirman, sembla que'l succés no passa de ser un accident vulgar, sense significació de cap mena, tota vegada que, ben establerta la personalitat d'en Tilzome, s'ha sapigut que aquest es un pobre desequilibrat irresponsable dels seus actes y ex-hoste ja d'un manicomi.
Val més aixís.

Ja era hora!
El Govern portuguès, resolt a trencar ab el passat tota mena de relacions, ha determinat reformar el seu sistema monetari, prenent com a unitat l'escut, que equivaldrà al duro espanyol y als cinc francs francesos.
Trobem molt encertat aquet pensament.
¡Feia una cosa tan extranya el veure que en una república jove y entusiasta s'estés tot el dia parlant de reis, de mil-reis y de contos de reis!...
¡Què tants reis y què tanta música!
Escuts, escuts...

Aquet dia, segons deia un diari, va ser benedicta la meitat de l'iglesia d'Horta.
Vetaquí un temple que, ben mirat, queda en situació un xic compromesa.
No podem, en realitat, tractarlo de ximple, però se li podrà dir, sense calumniarlo, que es mitg beneit.
Un cèlebre missioner va engegar no fa gaire una predicació *sólo para hombres*.
El sermó acabava aixís:
«No us en feu massa, de les dones. Les dones són dimonis que'ns fan entrar a l'Infern per la porta del Cel.»
Jo no sé com es que aquesta gent no's dediquen a escriure *vaudevilles*...
La veritat es que, al costat de certes prediques, el *Porten res de pago?* resulta un «Kempis» expurgat.

En Pompeyo Gener platicava l'altre dia, sobre literatura, ab un amic:
—Deixi's d'histories,—li deia el contrincant.
—Ningú negarà que l'Unamuno es un gran pensador.
A lo qual va respondre l'autor de *Miguel Servet*:
—L'Unamuno?... Sab què es, l'Unamuno?... Un *pelotari intelectual*.
S'ha de confessar que'l nostre Peyo'n té de bones.

SANT JOAN LES FONTS, 17 de Janer.
Una comissió de noies d'aquest poble va anar a trobar al nostre mossén Berruga, dientli si volia celebrar ofici, acompanyat amb orquesta, pera poder lluir millor la festa que celebrà la població, auomenada «la Gala de les Noies», y ell els digué que sí.
Diumenge passat, doncs, fou celebrada la citada festa, essent les pabordeses acompanyades per l'orquesta, tocant un airós *passa-calle*, fins a l'iglesia, aont foren escullides pel nostre mos-

sén, qui, ficantse al cubell de les mentides, tirà algunes sàtires pera'ls musics y la comissió, fins a dir que eixes noies no eren dignes de portar faldilles, y que havien de dir als joves que'ls deixessin uns pantalons, y elles entregarlos les faldilles.

Mossén Berruga no's deu recordar d'aquell adagi que diu: «En boca tancada no hi entren mosques».

SITGES, 14 de Janer.

L'ingrés de l'U. F. N. R. en la Conjunció Republicana-Socialista ha produït molt bon efecte entre els diversos elements republicans y socialistes d'aquesta vila, llevat de cert estantís lerrouista que, a falta de mellors raons, crida y escup de gairell, sens perjudici després de *tavarse* les cases davant de qualsevol.

Pel demés, aquí a Sitges ha sigut també, com a tot arreu, molt elogiada l'honrada actitud de l'Azcarate y d'en Pau Iglesias, la valenta actitud dels quals, desautorisant al porcell Lerroux, ha enaltit el parlament y accelerat la restauració de la República.

Republicans com el senyor Azcarate y socialistes com l'Iglesias, que visquin molts anys.

FIGUERES, 16 de Janer.

Ahir, a les tres de la tarde, en el «Centro Republicano Radical Obrero Autonomista» se va celebrar un *grandios* miting public pera protestar de la conducta dels senyors Azcarate y Pau Iglesias. Varen fer ús de la paraula els *ferms* lerrouistes senyors Bruto Juvells, Canalla Alba, Ximble Torroella (Pepet), y els joves lerrouistes senyorets Vila y Josep Carreras, fill de l'ilustre, o ilustre, diputat provincial don Joan Carreras Barneda. El senyor Juvells s'aixeca pera enraonar y se senten uns moris al partit radical; els lerrouistes aplaudiren fortament al president del Centre, y aquest digué:

«Correligionarios: Mi efusivo saludo, en nombre del ilustre jefe del partido radical, don Alejandro Lerroux. Amigos: él traerá la República en breve; cuenta con el apoyo de varios... (Moltes veus: ¡Abajo los farsantes!) Yo os respondo de que dentro de un año tendremos la República.»

El nostre benivolgut amic y ferm federal nacionalista en Lluís Vergés va demanar la paraula. El president no l'hi permet y comensa l'escandol. Seguidament fa ús de la paraula el senyor Alba. Aquet va dir poca cosa, però va atacar moltíssim al ilustre mallorquí en Gabriel Alomar. Els crits de ¡visca! a l'Alomar, an en Pere Corominas, an en Salvatella, an en Junoy y an en Zulueta eren aixordadors.

El senyor Vila, en nom dels joves radicals y dels socis del Centre, donà per terminat l'acte, veient que no's podia acabar.

LES CORTS

¿No us han dit per què don Pepe no sab si determinar-se a obrir les Corts desseguida o a mantenirles tancades?

Sembla que dies enrera, en un moment en que estava rodejat de la quadrilla que l'encensa y el respalla, algú, tot rient, va dirli:
—Y be, don Josep, ¿com marxarà l'obertura de les Corts?
¿Serà, segons s'anunciava, aquet mes o...—

Y don Josep, que desde que va tancarles no pensa més que ab això, respongué al punt:

—La xarada no es tan facil de resoldre com vostès deuen pensar-se. ¡Obrir les Corts!... El desitg de ferho 'm rosega l'ànima, però... ¿no fora millor pendresho ab un xic de calma y deixar quieta la clau fins que verdegín els arbres?—
Cent diverses opinions van esclatà a la vegada.
—Jo les obria demà.
—Jo esperava per Sant Jaume.
—El país vol Corts.

—No es cert!
—¡Que sí!
—¡Que no!

Així posada la qüestió, el bon Canalejas, que en el fons es un calssas y no gasta més malícia que una tórtola engaviada, va cridar:

—¡Prou, cavallers!
No hi ha per què barallarse. ¿Veuen aquet duro?
—Sí!...
—Doncs, vaig a tirar-lo en l'aire y ell serà el qui fallarà el plet en darrera instancia. Si surt creu, quedarà entès que cal que, sense tardansa, me disposi a obrir les Corts, y al contrari, si surt cara...

—Voldrà dir que anirà llarg?
—Això mateix. ¿Els agrada el modo de fer la prova?
—Sí, senyor, sí!...
—Doncs, en guardia!

Satisfet de l'invenció, tira l'home'l duro en l'aire; de cop, a un mateix impuls, vuitanta o cent brassos s'alsen; cau la moneda; una mà, no se sab de qui, l'agafa, tothom clava els ulls en terra.
—Fassin rotllo... ¿Es creu?... ¿Es cara?...
Però... inútil tot. El duro s'ha fos sense acabà el viatge, y en compte de caure a terra, ha anat, astut, a ocultarse en el recó més secret d'alguna negra butxaca.

Heusaquí perquè don Pepe segueix preguntantse encara:
—¿Obro les Corts desseguida o les conservo tancades?

C. GUMA

Promeses de governant, agua en cistella

Ciudadà hi hagué, de la casta dels de bona fe, que al pujar en Canalejas al poder posà en la política de l'actual President del Consell certa quantitat d'esperansa. Al revés d'aquets, vegerem nosaltres en l'enlairament d'en Canalejas la conseqüència d'un pacte previament convingut ab en Maura, y en la persona del quefe del Govern un senyor ni més bo ni més dolent que'ls altres de que pot disposar la monarquia, si be ab el defecte, comparat ab alguns d'aquells, de que tots els seus plans y projectes se n'hi anirien per la boca.

Ciudadà hi hagué, per cert gens sospitós de monarquisme, que a l'empendre en Canalejas la seva obra econòmica arribà fins a pensar-se que, tractantse d'un govern *democràtic*, sabrien els homes que'l componen formar una llei de pressupostos ab arreglo a les idees y les aspiracions del país. Diaris poc afectes a la dinastia, arribaren y tot a suposar que les iniciatives del Govern en aquet punt, anirien fins a confeccionar un plan economic basat en les necessitats del Tresor y els serveis publicos, eliminant del capitol de càrregues, aquelles qual necessitat no fos prou fundada, a fi y efecte d'alleugerir a la nació d'una part del seu malestar.

El desengany ha sigut gros. Els més optimistes se donen avui per vensuts, ja que ha sigut la realitat l'encarregada de tirarlos per terra tan falagueres ilusions. No pot negarse que han sigut els nous pressupostos objecte d'estudis y reformes. Es evident que'l plan economic del Govern ha sigut reformat en part, sols que, en comptes de millorarlo, en lloc de perfeccionarlo com s'havia dit, introduinhi certes economies o suprimint gestos inútils, s'han aumentat les velles partides, fins a l'extrem de deixar a una alsada incommensurable l'obra dels governants anteriors. El ministeri Canalejas ha anat en aquet sentit tan amunt, que ha rebassat de bon tros la xifra de mil milions, de la qual s'havien negat sempre a passar els homes que en el lloc que ocupa el precediren.

Aixís ha sigut com els qui cregueren que'l govern liberal d'en Canalejas escometeria l'empresa de les economies y de la reconstrucció de l'Hisenda com a medi d'aixugar l'excés de gastos que li deixà en Maura, confessen avui la seva desilusió, afirmant que, en aquet particular, se n'han endut el més gros dels xascos.

El tan bombejat plan de reformes exaltat per en Canalejas s'ha reduït, senzillament, a donar una volta més a la premsa, pera acabar d'aixafar al contribuient.

Procediment, aquet, més vell que l'anar a peu, a l'alcans de qualsevol, y pera l'empleu del qual no es precís trencarse gaire el cap.

En Canalejas y en Cobian van, en aquesta obra funesta, de brasset.
Just es que contra de tots dos vagin també les ires de l'opinió.

BAC DE RODA

Moisés, Crist, Maomed, y tots aquells que predicaren la fe en Deu, foren fanatics d'una sola y mateixa idea: de l'idea de subordinació de l'home a les forces que l'han envoltat sempre.—Gorki.

EL VIATJE REIAL A MELILLA

ELS CEMENTIRIS D'ESpanyA

NCARA no està esvaida la polsaguera que'ls esquadrons, els batallons y els seguicis aixecaren dies enrera pels camps de Melilla y els seus encontorns. Els corresponsals y els articulistes madrilenys han presentat el viatge de don Alfons a Melilla com un gran exit de la política militar espanyola en aquelles terres del Riff. Tot es, segons ells, entusiasme, progrés, optimisme.

Y quin contrast fan, al costat d'aqueixos espectacles apoteosics y d'aqueixos escrits diti-ràmbics, les xifres fredes, positives, punyents, de les estadístiques! Mentre els africanistes, amarats d'optimismes, ens parlen de les glories y dels profits que donarà a Espanya la seva penetració en l'imperi del Marroc, les estadístiques demostren que'l comerç espanyol en aquelles terres no té quasi cap importancia y que'ls seus progressos són ben magres. Lo que té importancia, lo que representa una pila de milions, són els gastos que a l'Estat reporten les possessions del Nord d'Àfrica.

¿Per què Espanya s'empenya en colonisar aquelles terres, quan en el seu propi territori peninsular s'ha hagut d'intentar, per medi d'una llei, una colonisació interior? ¿Què es, pera Espanya, el Riff? ¿Un mercat, una colonia, una riquesa, un ideal d'imperialisme? No: ni ideal, ni riquesa, ni colonia, ni mercat. Es un cementiri. Com a tal ha quedat consagrat.

Pera Espanya, les colonies y les conquestes han sigut y són principalment això: cementiris. A les acaballes del segle XIX perdé els seus darrers cementiris ultramarins. Y heusaquí que tot seguit se cuidà de buscarne d'altres. En el Riff els ha trobat.

Un redactor d'un diari madrileny enviat a Melilla relata l'excursió de don Alfons y el seu acompanyament al barranc del Llop. «*El Rey iba delante—escriu—acompañado de unos militares que le explicaban los combates de Julio. «En esta piedra cayó Pintos moribundo.» «En esta cerca se apoyó, ya herido, Ibáñez Marín.» «Aquí fue donde murió Melgar.» «Aquí mataron á Álvarez Cabrera...»* Un cementiri, ja ho hem dit.

En una poesia patriòtica espanyola, al menos tan carrinclona com patriòtica, hi ha aquells versos que quan erem menuts aprenguerem de memoria:

No existe un palmo de tierra sin una tumba española.

Veritat: ni un pam de terra hi ha que no cobreixi una tomba espanyola. Per tot arreu els espanyols han vessat o han fet vessar la sang. Cementiris, cementiris... Quina altra cosa fora si Espanya hagués deixat en cada pam de terra, no un cadavre, sinó una obra de civilització, de ciencia, d'avens!

FULMEN

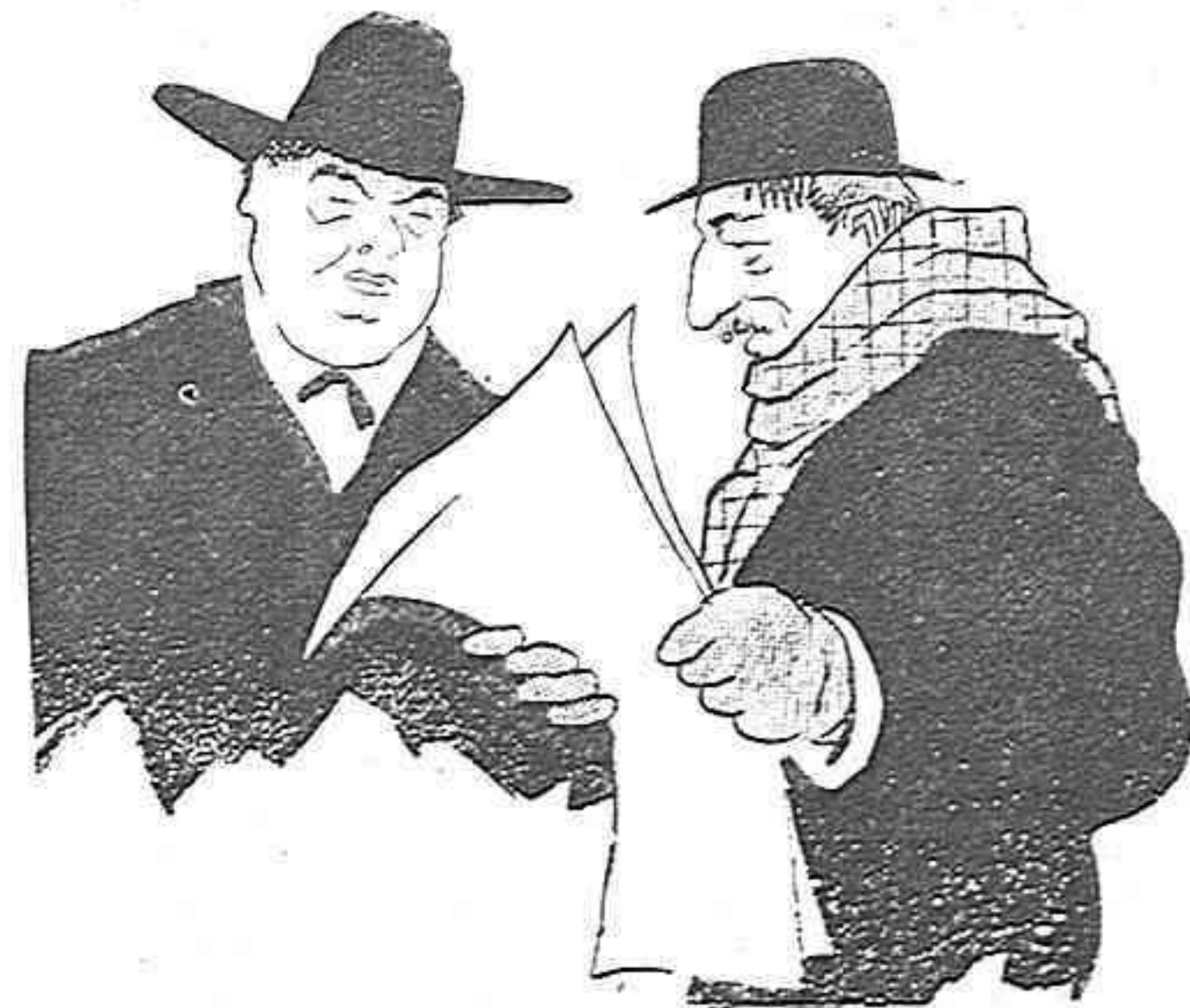
LO DE TARRAGONA-REUS-FALSET

UN CAS DE MORALITAT POLITICA

La premsa diària d'esquerra, tant la de Barcelona, com la de fora, s'ha ocupat aquets darrers dies de lo que succeix ab la política de la circumscripció de Tarragona-Reus-Falset, y especialment del lloc que en la mateixa ocupa el diputat a Corts don Julià Nogués.

En l'Assamblea de l'U. F. N. R. aquet plet hi fou plantejat pels delegats de Reus, la veu dels quals duia en Xavier Gambús. De com els assembleistes reberen l'exposició de fets que'ls feia l'orador ne són bona mostra les proves d'assentiment que se li tributaren quan interrogava a l'As-

Darreres noticies

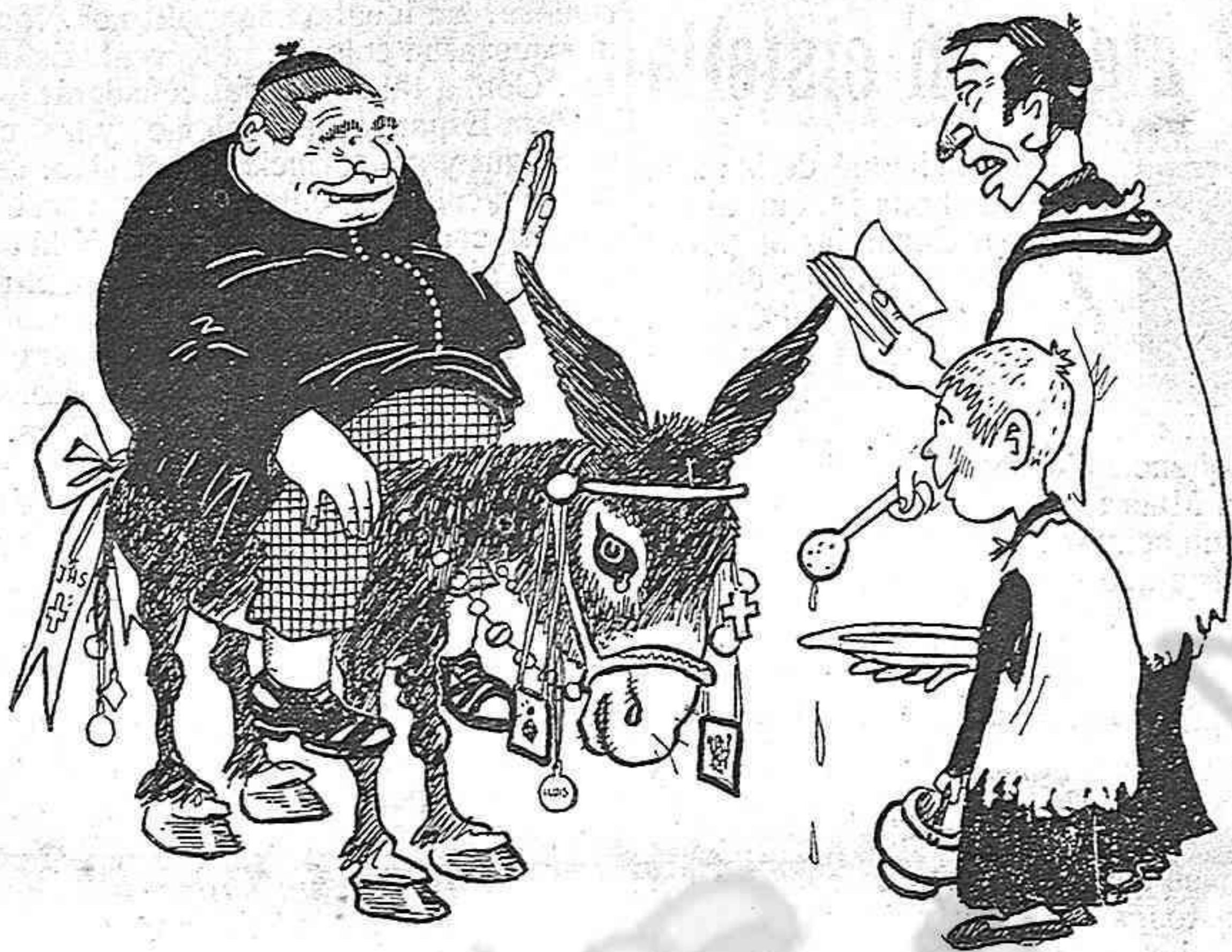

—Mira: diu que, per ara, les Corts no s'obren.
—¿No?... A mi em sembla que han sobrat sempre.

Xanfaina còmica

—Apa, Quim, que be us marxarà això enguany!... «Any de neu, any de Deu.»
 —Sí; però després vindran vostès y els de les contribucions, y l'any de Deu se n'anirà al diable.

—¡Ay ay, senyor rector!... ¿Vostè també vol la benedicció de Sant Antoni?
 —Fes el teu fet, y deixa't d'histories. ¿No veus que tant el burro com jo som feligresos?

—¿Ja sab, donya Tula, que'l Papa deixarà casarnos?
 —¿De debò?... Francament, no veig la necessitat...

—Y si efectivament s'apuja el tabaco, ¿què faras tu, Caimitu?
 —¿Què faré? 'T rebaixaré la subvenció.

samblea sobre la pertinencia de lo que's parlava. Y no n'hi havia pera menos. Nosaltres també creiem, com els delegats de Reus y com els assembleístes que'ls donaven son assentiment, que ja es hora de que s'aclareixi la situació política de la circumscripció de Tarragona-Reus-Falset, lo qual no es, certament, una qüestió local, sinó un cranc que afebleix la vitalitat republicana y autonomista d'hermoses y extenses comarques catalanes.

La circumscripció que en el Congrés representen els senyors Nougés y Mayner (republicans) y Nicolau (ministerial), agafa 72 pobles, y ella, per la seva extensió y per la seva forsa, es la clau de la política de tota la provincia de Tarragona. Aclarir, doncs, la situació política de la circumscripció es aclarir la de la provincia, avui quasi re-

fractaria, ab excepció d'un parell de districtes, a les dotrines de l'Unió Federal Nacionalista Republicana.

Els federals nacionalistes tenen en aquelles comarques forsa suficient pera fer triomfar un o més diputats adictes a la seva política, y després pera exigir als altres partits politics aquella consideració necessaria pera conseguir, al menos, un lloc en les senadurys per la provincia. Y aquesta forsa nostra avui està neutralizada per la política d'equivoc, de pasteleig, que realisen en la circumscripció els dos diputats republicans senyors Mayner y Nougés, d'una manera especial aquest ultim.

Després d'una pila d'anys que aquest senyor ostenta l'investidura parlamentaria encara ningú sab de quins ha de considerarse'l. Ell, a Reus, es anti-nacionalista, però a Ta-

rragona's diu amic, afi a nosaltres. Ell, a Tarragona, dirigeix un periodic antilerrouxista, però a Reus firma com a director d'un periodic adicte, en absolut, a la política d'en Lerroux. Y tant a Reus com a Tarragona es amic dels monarquics y dels cacics.

Les forses de Reus que ell representa (els possibilistes) aixequen arcs de triomf a S. M. el rei d'Espanya, quan aquest els dispensa l'honor de visitarlos, y, segons ens asseguren, pera que'ls ulls reials no sentin molestia, retiren del saló del Consistori municipal una làpida que es orgull de tot reusenc lliberal, la que recorda que en aquell lloc s'hi celebrà el primer matrimoni civil d'Espanya.

Y a Tarragona? Certament el segueixen y el voten republicans de reconeguda bona fe, però qui el protegeix, qui l'ampara, qui, en les darreres eleccions, li donà medi de salvarse del naufragi que'l menassava, es el cacic maxim de la provincia, don Anselm Guasch.

Aquesta política, doncs, de dirse contrari d'en Lerroux, y donar la firma pera'ls seus periodics; de dirse republicà furibond y esser amic y representant dels qui aixequen arcs de triomf al rei; de dirse home lliberal y consentir que's fassi desaparèixer una làpida que es padró d'orgull pera tot home laic; de dirse anti-caciquista y esser amic dels cacics de la provincia, no deu consentirse, no deu tolerarse. Els nostres homes tenen el dever d'intervenir en aquest plet, pera evitar nous enganys dels marxants de la política.

Darrerament ha passat un succés transcendental en la política espanyola. La desautorisació d'en Lerroux, fulminada per l'Azcarate. Aquet fet, per sí sol, capgira la situació de les forses politiques d'un país. O s'ha d'estar ab l'Azcarate, o, contra d'ell, a favor d'en Lerroux. Els qui, allunyats de la política catalana, no s'havien encara formulat el dilema d'estar ab Catalunya o ab el quefe dels radicals, ara tenen l'obligació ineludible de formularse l'altre: o ab Azcarate o ab en Lerroux. Doncs, segons digué en Gambús a l'Assamblea de l'U. F. N. R., y segons llegim en els diaris de la circumscripció de Tarragona-Reus-Falset, el senyor Nougés ha resolt el dilema d'una manera curiosa: a Madrid està ab l'Azcarate, a Reus està ab en Lerroux y a Tarragona ni ab l'un ni ab l'altre.

Es un cas de moralitat política que convé aclarir, perquè l'U. F. N. R., en les seves proximes campanyes de propaganda per les comarques tarragonines, ha de saber ab qui ha de comptar y a qui ha de combatre. O sigui: els qui estan ab nosaltres y els qui estan contra nosaltres.

X. X.

N fresc que escriu en el diari del *caudillo* aconsella als senyors Azcarate y Pau Iglesias que emmatlleven el revolver a qualsevol amic y's matin.

Arri poc o molt! Alguna cosa anem guanyant!

Abans, aquesta gent, quan algú els feia nosa, l'esperaven a les fosques, a la carretera d'Hosfrancs, y ¡pim, pam!, provaven de despatxarlo.

Ara, més enraonats, li aconsellen que's despatxi ell mateix.

Decididament, les costums se suavisen.

Els vaguistes agrícolcs de la regió de d'Epernay (Fransa), amotinats contra'ls seus patrons, han trencat, en un fabrica de xampany, 70.000 botelles d'aquet preciós líquid.

Mai hem aplaudit els actes de sabotatge, però aquest el trobem més deplorable que cap. ¡Rompre 70.000 ampolles de magnífic vi escumós!...

¿No hauria sigut més practic beureseles?

De la secció telegráfica d'un periodic local: «Castellón.—La prensa denuncia que en Morel verificanse entierros siendo conducidos los cadáveres al interior de la iglesia. Excita al gobernador para que evite siga la infracción.»

¿Veuen? En aquesta materia, a Barcelona no som tan escrupulosos com a Castelló. Aquí hi ha cadavre que, no sols es portat a l'iglesia, sinó que fins es enterrat a dintre d'ella.

Y, no obstant, tots els diaris ho saben, y tots, ab la més perfecta unanimitat, callen.

Veritat, per xò,—val a dirho—que també tots ells publiquen l'esquela mortuoria y la dels funerals del difunt, y tots la cobren a bon preu. Y... *váyase lo uno por lo otro.*

El senyor Giner de los Ríos ha descobert que a Gavia la Chica, poble de la provincia de Granada, dels 600 habitants ab que compta, fóra del jutge municipal, no n'hi ha ni un que sàpiga llegir.

Però ¿qui'l feia anar tant lluny, don Herme-gildo?

Arribi's, qualsevol dia de miting, a la *Casa del Pueblo*, y... comensi a pendre'l pols intel·lectual als que ab més entusiasme aplaudeixen al *caudillo*...

Li semblarà trobarse en una immensa Gavia la Chica...

Sense jutges municipals, naturalment.

Potser *El Progreso* no'ns agrairà l'avis, però... vaja, ens sembla que està en el dever de fersé donar una mirada per un metge bo.

Sols un diari que no estigui be del cervell es capàs de publicar, en un mateix número, com va ferho ell el passat diumenge, aquestes dues notícies relatives als successos que actualment se desenrotllen a Portugal.

La una: «Todos los obreros portugueses trabajan para consolidar la República.»

L'altra: «Es objeto de comentarios desfavorables para los obreros, que estén continuamente creando dificultades a la República.»

Cregui'ns; no desdenyi la *Gazeta dels xinos* el nostre consell...

¡Un metge, un metge desseguida!

Això de la política nacional fa un grapat de dies que està molt encalmat.

A Madrid, que es el rovell de l'ou, a hores d'ara els anims estan vivament apassionats per un crim misteriós d'aquells tan sensacionals.

Lo qual vol dir que, actualment, als madrilens sols els preocupen els assassins.

Que s'aconsolin.

A nosaltres fa temps que'ns preocupen sols els lladres.

En Romanones diu que es molt difícil donar curs a la demanda d'en Soriano sobre el «Procés-Lerroux».

El president del Congrés se funda, al dir això, en que «no hi ha precedents».

Precedents?

Es clar que no n'hi ha. Tampoc hi ha hagut mai *honorabilitats* tan significades com la de don Lacandro.

Però per això's fan les lleis d'excepció... Pera aplicarles als *aiixerits excepcionals*.

La *Tribuna*, diari italià, assegura que Espanya no ha enviat cap ministre especial al Vaticà pera resoldre diferencies.

Quin tip de riure, en Canalejas, quan llegeixi la notícia.

—A què anar a resoldre diferencies... que no existeixen?—exclamarà don *Pepe*.

Y tindrà raó de sobres.

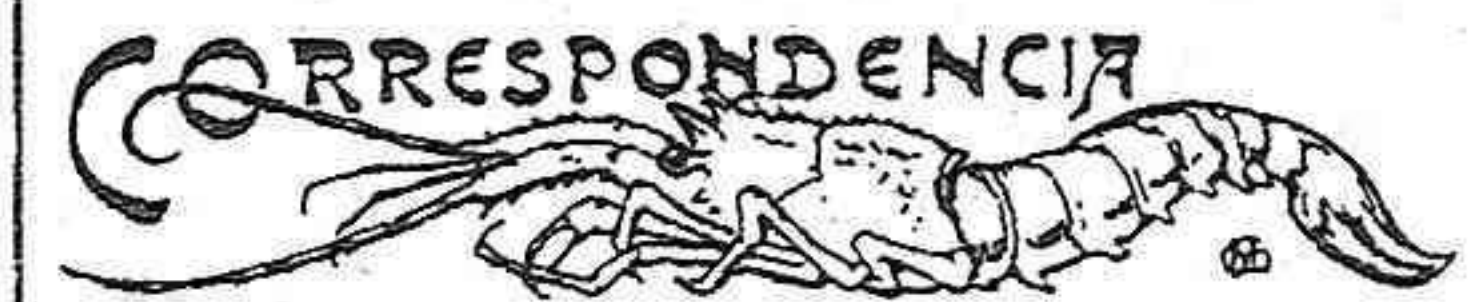
Com que mai cap *sastre* ha tingut un client tan bon pagador.

Tocant als portics del teatre del Liceu hi passa un enterro d'aquells tan rics.

Davant del cotxe mortuori hi van molts capellans cantant:

Un *nyebí*, desde la Rambla;

—Mira, tu...: *I maestri cantori.*

Cavallers: P. C.: Procurarem satisfer els seus desitjos.—N. V.: Lo mateix li dic.—Jordi Tolosa: La bona intenció no compensa els ripis y les incongruencies.—P. Romaguera: Alguna cosa s'aprofitarà.—Julián Salvi y Ramiro (a) 3: Estan be, encara que s'hauran d'arreglar els versos.—J. R.: Tot això que'ns explica es molt licit y no's pot atacar sinó com a idea general, mai com a fet concret. Als espectacles publics, qui hi vol anar hi va y qui no, no. Som o no som lliberals?—A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: Farem la tria corresponent y lo que vagi, anirà.—E. Pardinas: Molt be. Ara tenim el nom, però ja no tenim la carta, perquè les correspondencies anònimes les tirem a la panera.—T. V.: Si l'espai no'm contradiu, quasi be que li pugui assegurar afirmativament.—J. F. F.: Ab les inicials soles, per firma, no farem mai res... Ah, y ab una ortografia tan pintoresca, tampoc.—Eudald Sala: Rebut, y gracias.

De la secció telegráfica d'un periodic local: «Castellón.—La prensa denuncia que en Morel verificanse entierros siendo conducidos los cadáveres al interior de la iglesia. Excita al gobernador para que evite siga la infracción.»

¿Veuen? En aquesta materia, a Barcelona no som tan escrupulosos com a Castelló. Aquí hi ha cadavre que, no sols es portat a l'iglesia, sinó que fins es enterrat a dintre d'ella.

Y, no obstant, tots els diaris ho saben, y tots, ab la més perfecta unanimitat, callen.

Veritat, per xò,—val a dirho—que també tots ells publiquen l'esquela mortuoria y la dels funerals del difunt, y tots la cobren a bon preu. Y... *váyase lo uno por lo otro.*

!!! ATENCIÓ !!!
ALMANAC
 POLITIC - CLERICAL
DE LA CAMPANA DE GRACIA
 PERA L'ANY 1911
 (AB LLICENCIA DE L'ORDINARI)
 Un magnífic tomet, ple de caricatures beneides y text perfumat d'encens: Se ven a DOS realts en totes les parroquies y sufraganies de Catalunya

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Otm, 8
 Tinta Ch. Lovilleuz y C.^a